

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.03.2017, sp. zn. 29 Cdo 6030/2016, ECLI:CZ:NS:2017:29.CDO.6030.2016.1

Číslo: 114/2018

Právní věta:

Insolvenční správce je dle § 11 odst. 2 písm. n) a o) zákona o soudních poplatcích osvobozen od soudních poplatků toliko v insolvenčním řízení a v řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do majetkové podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku; na jiná řízení se osvobození od soudních poplatků podle § 11 odst. 2 písm. n) a o) zákona o soudních poplatcích nevztahuje.

Osoba, kterou soud podle § 191 odst. 4 o. z. jmenoval likvidátorem právnické osoby, byť byla jmenována ze seznamu insolvenčních správců, nepůsobí ve funkci insolvenčního správce, ale likvidátora, a ani osobní osvobození od soudních poplatků se na ni tudíž nevztahuje.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.03.2017

Spisová značka: 29 Cdo 6030/2016

Číslo rozhodnutí: 114

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvenční správce, Likvidace obchodní společnosti, Poplatky soudní

Předpisy: § 11 odst. 2 písm. o) předpisu č. 549/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 9. 2015, sp. zn. 14 Cmo 628/2014.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci usnesením ze dne 10. 11. 2014, č. j. 38 Cm 28/2014-25, zastavil řízení o odvolání JUDr. M. L., LL.M., Ph.D., proti usnesení téhož soudu ze dne 3. 10. 2014, č. j. 38 Cm 28/2014-10, pro nezaplacení soudního poplatku za odvolání (výrok I.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

2. V záhlaví označeným usnesením Vrchní soud v Praze k odvolání likvidátora potvrdil usnesení soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

3. Vyšel přitom z toho, že:

[1] Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci usnesením ze dne 3. 10. 2014, č. j. 38 Cm 28/2014-10, zrušil společnost F. F. H. s. r. o., nařídil její likvidaci a likvidátorem jmenoval JUDr. M. L., LL.M., Ph.D. (dále jen „likvidátor“).

[2] Uvedené rozhodnutí napadl likvidátor odvoláním, při jehož podání nezaplatil soudní poplatek.

[3] Usnesením ze dne 21. 10. 2014, č. j. 38 Cm 28/2014-18, doručeným likvidátorovi dne 23. 10. 2014, vyzval soud prvního stupně likvidátora k zaplacení soudního poplatku za odvolání ve výši 2 000 Kč do tří dnů od doručení výzvy a poučil jej o následcích nezaplacení soudního poplatku (zastavení řízení) a o možnosti požádat o osvobození od soudních poplatků.

[4] Likvidátor nezaplatil soudní poplatek za odvolání v soudem stanovené lhůtě, ani později. Přípisem z 27. 10. 2014 soudu toliko sdělil, že v důsledku nedostatku finančních prostředků nemůže soudní poplatek ve stanovené lhůtě uhradit, zastavením řízení by mohlo dojít k „nebezpečí z prodlení“ a k újmě účastníků řízení a že ustanovený insolvenční správce je ze zákona osvobozen od placení soudního poplatku.

4. Odvolací soud nejprve k námitce nesprávného obsazení soudu prvního stupně vyšší soudní úřednicí L. K. vysvětlil, že oprávnění vyšší soudní úřednice k vydání rozhodnutí o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku plyne z § 4 a § 11 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednicích a vyšších úřednicích státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů.

5. Následně odvolací soud dovodil, že odvolatel nemá v daném řízení postavení insolvenčního správce, nýbrž vystupuje jako likvidátor jmenovaný soudem v souladu s § 191 odst. 1 větou druhou a odst. 4 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), z osob zapsaných do seznamu insolvenčních správců. Ustanovení § 11 odst. 2 písm. n) a o) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, se na něj nevztahuje, neboť v projednávané věci nejde o insolvenční řízení ani o řízení o nárocích týkajících se majetku patřícího do majetkové postaty.

6. Vzhledem k tomu, že předmětné řízení není řízením, jež je osvobozeno od soudních poplatků podle § 11 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, a osoba likvidátora není uvedena v taxativním výčtu subjektů, které jsou od hrazení soudních poplatků osvobozeny podle § 11 odst. 2 zákona o soudních poplatcích, ať se jedná o jakékoli řízení (na rozdíl od insolvenčního správce), dopadá na likvidátora podle odvolacího soudu poplatková povinnost.

7. Odvolací soud uzavřel, že soud nepochybil, když likvidátora vyzval k zaplacení soudního poplatku za jím podané odvolání, neboť jeho poplatková povinnost vznikla a splatnost soudního poplatku nastala podáním odvolání. Jelikož likvidátor soudní poplatek nezaplatil přes řádnou výzvu soudu prvního stupně ve stanovené lhůtě ani později (ani během tohoto odvolacího řízení), bylo namíste řízení o odvolání v souladu s § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích zastavit.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Proti usnesení odvolacího soudu podal likvidátor dovolání, opíraje jeho přípustnost o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), uplatňuje jako dovolací důvod nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) a navrhuje, aby rozhodnutí odvolacího soudu, jakož i soudu prvního stupně byla zrušena a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

9. Dovolatel ve svém dovolání předkládá Nejvyššímu soudu řadu otázek, mimo jiné, „zda je insolvenční správce ustanovený soudem jako likvidátor osvobozen od soudních a jiných poplatků shodně jako soudem ustanovený insolvenční správce“, máje tuto otázku (dle obsahu dovolání) za dovolacím soudem dosud neřešenou.

10. Jeho obsáhlou argumentaci k této otázce lze shrnout tak, že považuje (údajně) rozlišování „osoby zapsané do seznamu insolvenčních správců“ a „insolvenčního správce“ odvolacím soudem za nedůvodné a nepřípustné, neboť v seznamu insolvenčních správců mohou být zapsáni toliko insolvenční správci. Osoba zapsaná v seznamu insolvenčních správců (tj. insolvenční správce) jmenovaná soudem do funkce likvidátora společnosti je (coby insolvenční správce) dle názoru dovolatele osvobozena od placení soudních poplatků ze zákona, neboť zde není zákonného důvodu rozlišovat mezi „státem dosazeným insolvenčním správcem“ a „státem dosazeným likvidátorem“, který je navíc do funkce jmenován právě proto, že je insolvenčním správcem.

11. Dovolatel dále obšírně brojí proti samotnému svému ustanovení do funkce likvidátora, jež považuje za nezákonné, namítá, že se soud měl zabývat tím, zda měl dostatek prostředků k úhradě soudního poplatku, zda měl důvod k jeho nezaplacení a zda nebude zastavení řízení „příslušným osobám na újmu“, a konečně brojí i proti tomu, že napadeným rozhodnutím odvolacího soudu potvrzené rozhodnutí soudu prvního stupně bylo vydáno vyšší soudní úřednicí, nikoli soudcem.

III.

Přípustnost dovolání

12. Nejvyšší soud předně zdůrazňuje, že napadené usnesení odvolacího soudu závisí ve smyslu § 237 o. s. ř. na vyřešení právní otázky, zda je likvidátor jmenovaný soudem z osob zapsaných do seznamu insolvenčních správců dle § 191 odst. 4 o. z. osvobozen od placení soudních poplatků ze zákona.

13. Dovolací námitky, které nenapadají (záporný) závěr odvolacího soudu ohledně této otázky, proto přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. založit nemohou.

14. Pro posouzení a rozhodnutí věci tudíž nejsou právně významné výhrady dovolatele vůči jeho jmenování do funkce likvidátora usnesením soudu prvního stupně ze dne 3. 10. 2014, č. j. 38 Cm 28/2014-10, ani otázky týkající se způsobu, jakým má dovolatel hradit náklady likvidace. Odvolací soud své rozhodnutí na posouzení těchto otázek (správně) nezaložil.

15. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro zodpovězení (dosud v rozhodování dovolacího soudu neřešené) otázky, zda likvidátor obchodní společnosti jmenovaný soudem z osob zapsaných do seznamu insolvenčních správců je v řízení o zrušení společnosti, nařízení její likvidace a o jmenování likvidátora osvobozen od placení soudních poplatků ze zákona.

IV.

Důvodnost dovolání

15. Dovolání však není důvodné.

16. Podle § 2 odst. 5 věty první zákona o soudních poplatcích je poplatníkem poplatku za řízení před odvolacím soudem odvolatel a za řízení před dovolacím soudem dovolatel.

Z § 4 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích se podává, že jde-li o poplatek za řízení, vzniká poplatková povinnost podáním odvolání.

Podle § 7 odst. 1 věty první zákona o soudních poplatcích poplatek, s výjimkou poplatku za zápis skutečnosti do veřejného rejstříku provedený notářem, je splatný vznikem poplatkové povinnosti.

Z § 11 odst. 2 zákona o soudních poplatcích plyne, že se od poplatku osvobozují (mimo jiné):

n) insolvenční správce nebo dlužník s dispozičními oprávněními v řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do majetkové podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku,

o) dlužník a insolvenční správce v insolvenčním řízení.

17. Podle § 191 o. z. právnické osobě, která vstoupila do likvidace, aniž byl povolán likvidátor podle § 189, jmenuje likvidátora soud, a to i bez návrhu. Soud jmenuje likvidátora i v případě, že sám rozhodl o zrušení právnické osoby (odstavec první). Na návrh osoby, která na tom osvědčí právní zájem, soud odvolá likvidátora, který řádně neplní své povinnosti, a jmenuje nového likvidátora (odstavec druhý). Nebyl-li podán jiný návrh či nelze-li návrhu vyhovět, může soud při postupu podle odstavce 1 nebo 2 likvidátorem jmenovat i bez jeho souhlasu člena statutárního orgánu. Takový likvidátor nemůže ze své funkce odstoupit. Může však navrhnout soudu, aby ho funkce zprostil, prokáže-li, že na něm nelze spravedlivě požadovat, aby funkci vykonával (odstavec třetí). Nelze-li likvidátora jmenovat ani podle odstavce 3, jmenuje ho soud z osob zapsaných do seznamu insolvenčních správců (odstavec čtvrtý).

18. Zákon o soudních poplatcích v § 11 vypočítává v odstavci prvním řízení, která jsou od placení soudních poplatků osvobozena (věcné osvobození); v odstavci druhém pak osoby - účastníky specifikovaných řízení, jež jsou od placení soudních poplatků osvobozeny (osobní osvobození). Výčet řízení, respektive osob, obsažený v § 11 zákona o soudních poplatcích, je taxativní.

19. Řízení o zrušení společnosti, nařízení její likvidace a o jmenování likvidátora není mezi řízeními osvobozenými od soudních poplatků podle § 11 odst. 1 zákona o soudních poplatcích zahrnuto. Likvidátor do skupiny účastníků řízení osvobozených od soudních poplatků dle § 11 odst. 2 zákona o soudních poplatcích nepatří.

20. Dovolatel ve své argumentaci přehlíží, že insolvenční správce je dle § 11 odst. 2 písm. n) a o) zákona o soudních poplatcích osvobozen od soudních poplatků toliko v insolvenčním řízení a v řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do majetkové podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku; na jiná řízení se osvobození od soudních poplatků podle § 11 odst. 2 písm. n) a o) zákona o soudních poplatcích nevztahuje. Jinými slovy, v ostatních řízeních je i insolvenční správce poplatníkem soudního poplatku.

21. Osoba, kterou soud podle § 191 odst. 4 o. z. jmenoval likvidátorem právnické osoby, byť byla jmenována ze seznamu insolvenčních správců, nepůsobí ve funkci insolvenčního správce, ale likvidátora, a ani osobní osvobození od soudních poplatků se na ni tudíž nevztahuje.

22. Závěr odvolacího soudu, podle něhož dovolatel není v řízení o projednávané věci osvobozen od placení soudních poplatků ze zákona, je tudíž správný.

23. Lze dodat, že povinnost soudu zastavit řízení pro nezaplacení soudního poplatku plyne přímo z § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Důvody, pro které poplatník nezaplatil soudní poplatek, nejsou pro vydání rozhodnutí o zastavení řízení právně významné. Nemá-li dovolatel dostatek finančních prostředků, mohl v průběhu lhůty stanovené mu soudem k zaplacení soudního poplatku požádat o osvobození od soudních poplatků podle § 138 o. s. ř. (o čemž byl ve výzvě k zaplacení soudního poplatku z 21. 10. 2014 náležitě poučen).

24. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek

nesprávné rozhodnutí ve věci.

25. Výhradou, podle níž byl soud prvního stupně v projednávané věci nesprávně obsazen, když rozhodl vyšší soudní úředníci L. K., a odvolací soud toto pochybení nenapravit, dovolatel soudu vytýká (údajnou) zmatečnostní vadu ve smyslu § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Nejvyšší soud však existenci této tvrzené zmatečnostní vady neshledal, neboť podle § 11 zákona č. 121/2008 Sb. vyšší soudní úředník v občanském soudním řízení může, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, provádět veškeré úkony soudu prvního stupně, s výjimkami uvedenými v tomto ustanovení. Rozhodování o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, jež není rozhodováním ve věci samé, mezi takové výjimky nepatří.

26. Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo a jelikož Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady řízení, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.